

Sygn. akt II PK 175/14

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa M. R.

przeciwko H. [...] spółce z o.o. w G.

o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 10 marca 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 24 stycznia 2014 r., sygn. akt VI Pa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy w P. wyrokiem z dnia 24 stycznia 2014 r., wydanym w sprawie z powództwa M. R. przeciwko H. [...] Spółka z o.o. w G. o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, w punkcie 1. umorzył postępowanie apelacyjne w zakresie roszczenia o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, w punkcie 2. oddalił apelację w pozostałym zakresie, a w punkcie 3. obciążył powoda kosztami postępowania apelacyjnego i zasądził od niego na rzecz pozwanej kwotę 960 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Powód M. P. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną wyroku Sądu Okręgowego z dnia 24 stycznia 2014 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenia prawa materialnego, to jest: art. 52 § 1 pkt 1 k.p. w związku z art. 30 § 4 k.p., art. 52 § 2 k.p., art. 100 § 2 pkt 4 k.p. w związku z pkt 9 umowy o pracę, art. 101¹ § 1 k.p., pkt 2.4 regulaminu pracy, pkt 7.3 umowy o pracę, art. 8 k.p.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zakresie prawidłowej oceny, czy przepis art. 52 § 1 ust. 1 (prawidłowo winno być pkt 1) k.p., stanowiąc o dopuszczalności rozwiązania umowy w trybie dyscyplinarnym z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, pozwala na kumulatywną ocenę przewinień pracowniczych, nawet jeżeli każde z nich z osobna nie uzasadnia zarzutu ciężkiego naruszenia tych obowiązków, a jeżeli tak, to czy przy takim „sumowaniu” przewinień, od daty stwierdzenia każdego z nich do dnia rozwiązania umowy może upłynąć jednomiesięczny termin, o jakim mowa w art. 52 § 2 k.p., tj. czy ten termin miesięczny musi być zachowany dla każdego przewinienia, kwalifikowanego jako ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych oraz dla każdego przewinienia, które się składa na sumaryczną ocenę, że pracownik dopuścił się ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych.

Ponadto, zdaniem skarżącego, w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów:

- art. 52 § 1 ust. 1 (prawidłowo – pkt 1) k.p. w związku z art. 52 § 2 k.p. rozstrzygająca, czy dokonanie ustaleń na podstawie kilku zdarzeń ujawnionych w różnym czasie, składających się łącznie na zarzut ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych, jest dopuszczalne, nawet jeżeli część lub wszystkie z tych zdarzeń zostały ujawnione wcześniej niż 1 miesiąc przed rozwiązaniem umowy, czy też wykluczone jest, jak twierdzi skarżący, powoływanie się przy podejmowaniu decyzji o rozwiązaniu umowy o pracę na zdarzenia mające miejsce wcześniej niż 1 miesiąc przed rozwiązaniem umowy o pracę, oraz dodatkowo art. 52 § 2 k.p. w zakresie wykładni rozstrzygającej, czy termin 30-dniowy, o jakim mowa w tym przepisie, należy liczyć do dnia awizowania przesyłki zawierającej oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę, czy też w przypadku jej niepodjęcia w

terminie, do dnia odebrania oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę, jak twierdzi skarżący, bowiem dopiero skuteczne doręczenie tego oświadczenia wywołuje skutki dla pracownika, skoro nie z jego winy nastąpiła zwłoka w doręczeniu.

- pkt 2.4 regulaminu pracy zawierającego definicję ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych oraz pkt 7.3 umowy o pracę, na okoliczność czy postanowienia te determinują warunki ustalenia, czy pracownik objęty tymi postanowieniami dopuścił się ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych.

Ostatecznie skarżący stwierdził też, że jego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona naruszeniem przez Sąd Okręgowy w P. prawa materialnego - art. 52 § 1 ust. 1 (prawidłowo – pkt 1) k.p. w związku z pkt. 2.4 regulaminu pracy oraz pkt. 7.3. umowy o pracę przez fakt, że przyczyny wskazane w treści rozwiązania umowy nie stanowią uzasadnionej w rozumieniu tych przepisów Kodeksu ani regulaminu i umowy podstawy rozwiązania umowy bez wypowiedzenia oraz art. 52 § 2 k.p., przez rozwiązanie umowy po upływie jednomiesięcznego terminu od powzięcia wiadomości o przyczynach wskazanych w treści oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę, skoro nie wykazano zawinienia pracownika w zwłoce w doręczeniu oświadczenia.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście,

biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarżący wskazał we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na występowanie w sprawie trzech przesłanek przyjęcia skargi, tj. istotnego zagadnienia prawnego, potrzeby wykładni i oczywistej zasadności skargi.

Wypada więc zauważyć, iż przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia

budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga z kolei od skarżącego nie tylko określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ale także wskazania, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów, lub przedstawienia rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany. Podkreślenia wymaga również to, że nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), analogicznie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r., nr 13, poz. 5).

Skarga jest natomiast oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437), jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963r, II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695).

W opinii Sądu Najwyższego, żadna ze wskazanych przez skarżącego przesłanek przedsądu nie występuje w przedmiotowej sprawie.

Na wstępie warto zauważyć, że wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wewnętrznie sprzeczny. Jeśli bowiem zważyć, że zarówno wskazywana w tym wniosku oczywista zasadność skargi, jak i podnoszona w nim potrzeba wykładni przepisów i istotne zagadnienie prawne, odnoszą się do tych samych przepisów prawnych (wymienionych w petitum skargi), to zapatrywania te wzajemnie wykluczają się. Nie można było bowiem równocześnie twierdzić, że rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku jest efektem oczywistego naruszenia przepisów rozumianego jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji, oraz choćby sugerować, iż prawo to wymaga wykładni, której potrzeba

występuje jednak tylko wtedy, gdy stosowanie konkretnych przepisów budzi poważne wątpliwości bądź wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Co do podniesionych przez skarżącego wątpliwości dotyczących sposobu liczenia biegu terminu z art. 52 § 2 k.p. w przypadku wielu zachowań o charakterze ciągłym, naruszających obowiązki pracownicze, należy z kolei podkreślić, iż pojawiające się kontrowersje były wielokrotnie wyjaśniane w judykaturze Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 19 grudnia 1997 r., I PKN 443/97 (OSNAPiUS 1998 nr 21, poz. 631) przyjęto zaś, że miesięczny termin rozpoczyna bieg od ostatniego czynu sprawcy. Wykładnia ta została podtrzymana w kolejnych orzeczeniach, których przykładem może być wyrok z dnia 20 stycznia 2011 r., I PK 112/10.

Natomiast w wyroku z 22 stycznia 2001 r., I PKN 700/00 (OSNP 2003 nr 21, poz. 517) Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że w sytuacji, gdy naruszenie obowiązków pracowniczych polega na zawinionym zaniechaniu, mimo obowiązku czynienia, bieg miesięcznego terminu z art. 52 § 2 k.p. należy liczyć odrębnie w stosunku do każdego kolejnego dnia utrzymującego się nieprzerwanie stanu naruszenia. W uzasadnieniu tego wyroku wyrażono pogląd, że w sytuacji, gdy zachowanie pracownika naruszające obowiązki pracownicze polega na zawinionym zaniechaniu - czyli jest zachowaniem biernym, mimo obowiązku czynienia, a przy tym stan taki jest permanentny - czyli ciągły, ustawiczny, trwający nieprzerwanie, stale i niezmiennie przez dłuższy czas, bieg miesięcznego terminu z art. 52 § 2 k.p. należy liczyć odrębnie (osobno) w stosunku do każdego kolejnego dnia utrzymującego się stanu naruszenia. Nie byłoby przy tym trafne przyjęcie w takiej sytuacji koncepcji, zgodnie z którą bieg terminu określonego w art. 52 § 2 k.p. należałoby liczyć od chwili, gdy pracodawca najwcześniej uzyskał wiadomość o naruszeniu przez pracownika jego obowiązków. Oznaczałoby to bowiem, że upływ miesięcznego terminu mógłby nastąpić w trakcie utrzymującego się trwałego stanu uchybienia przez pracownika podstawowym obowiązkom pracowniczym, a pośrednio powodowałoby to brak możliwości swobodnego sankcjonowania zachowania pracownika, stanowiącego ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, pomimo utrzymującego się trwałego stanu ich naruszenia. Przyjęcie koncepcji, zgodnie z którą upływ terminu z art. 52 § 2 k.p. nie może nastąpić dopóty, dopóki trwa permanentny stan naruszenia obowiązków

pracowniczych, oznacza jednocześnie, że termin ten rozpoczyna bieg z chwilą, w której stan naruszenia ustąpił.

Należy również zauważyć, że Sąd pierwszej instancji uznał, że termin z artykułu 52 § 2 k.p. został przez pracodawcę dotrzymany, wyjaśniając równocześnie przyczyny swojego stanowiska w tym zakresie, natomiast w apelacji skarżący nie podnosił zarzutu naruszenia powołanego przepisu, co spowodowało, że Sąd Okręgowy, uznając za prawidłowe ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego stanowiące podstawę rozstrzygnięcia zawartego w wyroku tego Sądu, nie miał już obowiązku odnosić się szczegółowo do tej kwestii. Kwestionowanie przez skarżącego dochowania przez pozwanego terminu z art. 52 § 2 k.p. jest więc w istocie kwestionowaniem ustaleń faktycznych Sądu drugiej instancji, podobnie jak podnoszenie wątpliwości co do przyczyn wskazanych w treści rozwiązania umowy jako niestanowiących podstawy rozwiązania umowy bez wypowiedzenia. Sądu obu instancji przyjęły, że każde z zachowań wskazanych w rozwiązaniu umowy stanowiło samodzielną przesłankę zastosowania art. 52 k.p. Oznacza to, że skarżący pod pozorem wskazywanej przez siebie potrzeby wyjaśnienia znaczenia przepisów prawa materialnego zmierza do zakwestionowania dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych i oceny zebranych dowodów oraz przedstawienia własnej oceny stanu faktycznego, odmiennej od oceny dokonanej przez Sąd. Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy jest natomiast związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Regulacja ta koresponduje z przepisem art. 398³ § 3 k.p.c. zakazującym zgłaszania zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów. W konsekwencji takiego stanu rzeczy, wywody skarżącego pozostające w sprzeczności z ustaleniami faktycznymi Sądu drugiej instancji i oparte na jego własnej wersji stanu faktycznego muszą być przez Sąd Najwyższy pominięte.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż powód nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego w oparciu o art. 98 § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i § 11 ust. 1 w związku z § 12 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb

Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.